

Velp

Rheden

De Steeg

Ellecom

Dieren

Spankeren

Laag-Soeren

Zomer-rapportage 2021

gemeente Rheden

Datum vaststelling B&W: **25 mei 2021**

Datum besluitvorming Raad: **29 juni 2021**

INHOUDSOPGAVE

1 Inleiding en samenvatting 3
2 Programma's 5
1 Economische ontwikkeling 6
2 Welzijn 10
3 Gebiedsontwikkeling 17
4 Duurzaamheid 21
5 Bestuur en Veiligheid 23
6 Overhead en algemene dekkingsmiddelen 27

1 Inleiding en samenvatting

Hierbij bieden wij u de Zomerrapportage 2021 aan. Met deze rapportage geven wij inzicht in de beleidsmatige afwijkingen op de begroting en een prognose van het te verwachte financiële resultaat in de jaarrekening 2021 op basis van de stand van zaken per 30 april 2021.

Voor 2021 hebben wij binnen de verschillende programma's doelstellingen geformuleerd. In deze zomerrapportage vermelden we beknopt de voortgang en, indien van toepassing, de beleidsmatige ontwikkelingen en afwijkingen. Daarbij proberen we op hoofdlijnen de impact van COVID-19 te duiden.

Naast de beleidsinhoudelijke ontwikkelingen vermelden we ook de financiële afwijkingen per programma. Daarbij kijken we tevens naar de structurele effecten uit de jaarrekening 2020.

Omdat de meicirculaire van het gemeentefonds nog niet is verschenen, is in voorliggende rapportage de ontwikkeling van de algemene uitkering achterwege gelaten. Hierover zullen we, indien mogelijk, in de Kadernota informatie verstrekken.

Verwachte ontwikkeling resultaat 2021

Het verwachte jaarresultaat 2021 is ten opzichte van de Programmabegroting 2021 per saldo verslechterd met € 2,4 miljoen. Hierdoor verandert het begrotingssaldo van € 1.585.000 voordelig naar € 797.000 nadelig. Het resultaat is als volgt opgebouwd (bedragen x € 1.000):

Verwachte ontwikkeling resultaat 2021	
Verwacht saldo conform Programmabegroting 2021 (incl. Actualiteitenrapportage en amendement RIQQ)	1.585
Structurele effecten jaarrekening 2020	-69
Afwijkingen op primaire begroting 2021	-2.038
Autonome ontwikkelingen	-275
Effecten COVID-19	pm
Verwacht resultaat stand Zomerrapportage 2021	**-797**

De grootste nadelige bijstellingen zijn opgenomen bij programma 2 'Welzijn' en 6 'Overhead en algemene dekkingsmiddelen'. We houden rekening met hogere lasten voor:

- Huishoudelijke verzorging (€ 1 miljoen)
- Wmo ZIN + Pgb (€ 300.000)
- Jeugd (€ 600.000)
- De Connectie (€ 420.000)
- Nieuwe cao salarissen (€ 255.000)

Nieuwe risico's

Als gevolg van personele ontwikkelingen zullen we in 2021 rekening moeten houden met frictiekosten. Bij het vaststellen van de begroting 2021 was bekend dat er frictiekosten zouden ontstaan als gevolg van kwalitatieve en kwantitatieve knelpunten in de organisatie. De omvang hiervan is grotendeels in beeld en hiervoor nemen we een stelpost op van € 100.000. De kans bestaat dat we dit bedrag nog zullen moeten bijstellen. Daarnaast hebben we in onze begroting een taakstelling op de salariskosten opgenomen van 5%. Een groot deel hiervan is inmiddels

ingevuld. We spannen ons in om deze taakstelling volledig te realiseren, maar het risico is aanwezig dat we hier niet volledig in zullen slagen.

Actualiteit
De meicirculaire over het gemeentefonds is nog niet gepubliceerd. De verwachting is dat daarin gemeld wordt dat gemeenten in 2021 extra middelen ontvangen voor uitvoering van de jeugdzorg. Voor Rheden gaat het om een substantieel bedrag (naar verwachting minimaal € 600.000). Omdat dit beeld nu nog niet volledig uitgewerkt is, treffen we vooralsnog geen maatregelen op dit beleidsterrein. Met een aparte raadsmemo zullen we z.s.m. op de effecten van de meicirculaire terug komen.

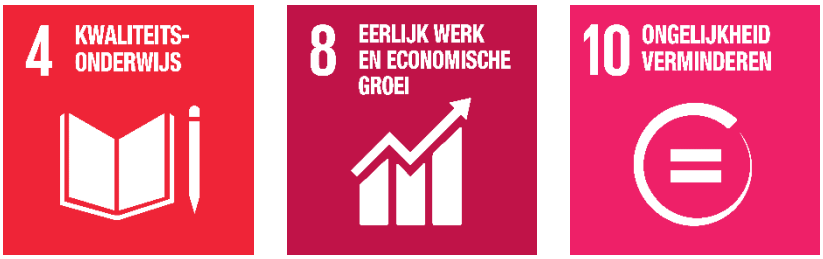
De vertaling van het bijgestelde begrotingssaldo naar de programma's ziet er als volgt uit:

Programmaplan				
(Bedragen x € 1.000)	Prim. begr.	Techn. wijz.	Begr wijz ZR	Gew. begr. na ZR
	2021	**2021**	**2021**	**2021**
1. Economische ontwikkeling	-10.578	0	589	-9.989
2. Welzijn	-43.323	-19	-1.619	-44.961
3. Gebiedsontwikkeling	-11.761	-54	-238	-12.053
4. Duurzaamheid	833	-12	0	821
5. Bestuur & Veiligheid	-7.494	-154	-69	-7.717
6. Overhead en algemene dekkingsmiddelen	73.426	239	-1.045	72.620
Saldo van baten en lasten	1.103	0	-2.382	-1.279
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen reserves	482	0	0	482
Resultaat	**1.585**	**0**	**-2.382**	**-797**

Toelichting kolommen
In de eerste kolom (prim begr) zijn de bedragen opgenomen zoals ze in de programmabegroting door de gemeenteraad zijn vastgesteld. De tweede kolom betreft puur financieel-technische verschuivingen die saldo-neutraal zijn. Deze worden in de zomerrapportage om die reden ook niet nader toegelicht.
In de derde kolom zijn de wijzigingen uit deze zomerrapportage opgenomen die vervolgens leiden tot een gewijzigde begrotingsstand voor dit jaar, zichtbaar in de vierde kolom.

2 Programma's

1 Economische ontwikkeling

Bestaand beleid
Onze inzet is een duurzame en stevige economie. Iedereen die kan, moet kunnen werken. Daarom willen we voor onze inwoners maximaal inpassen op de banen die er zijn en inwoners die mee kunnen doen de mogelijkheid bieden te werken. We vragen onze ondernemers en het onderwijs hierbij te helpen en stimuleren de inwoners om zelf actief te zijn in het vinden van werk. Ook ambiëren wij een goed woon- en vestigingsklimaat met aantrekkelijke winkelgebieden en bedrijventerreinen. Wij bouwen aan een gezonde toekomst voor recreatie en toerisme met daarbij specifieke aandacht voor de toegankelijkheid van Nationaal Park De Veluwezoom.

Een duurzame economie gaat ook over klimaat. Met ondernemers zetten wij stappen om het klimaat te ontzien bij de bedrijfsactiviteiten. Door bijvoorbeeld afval te zien als grondstof maken we met elkaar de omslag naar een circulaire economie.
Onderwijsinstellingen ondersteunen we bij het voorkomen van achterstanden, het terugdringen van schooluitval en huisvesting. Door te investeren in onderwijs, investeren wij in de economische toekomst van morgen.

Met ons beleid dragen wij bij aan:
- Goed onderwijs
- Passende banen en economische groei
- Gelijkheid

Thema: Werk en re-integratie

Stand van zaken op hoofdlijnen

De impact van de coronacrisis is zichtbaar, maar vooralsnog kleiner dan initieel verwacht. De ambitie om te slinken naar 850 mensen in de bijstand per eind 2022 blijft onder druk staan: per eind 2020 was er een lichte stijging naar 941 mensen in de bijstand (PW, IOAW, IOAZ, BBZ), deze stijging zet iets door begin 2021 (stand per 30-04-2021 is 967). Aandacht voor uitstroom naar (diverse vormen van) werk blijft daarom nodig. Hiertoe stelt het Rijk diverse middelen beschikbaar.

Beleidsmatige ontwikkelingen en afwijkingen

Wij wachten op vaststelling van het akkoord op de Europese subsidieaanvraag ESF die de overschrijding van het begrote re-integratiebudget naar verwachting kan opvangen.

De nieuwe wet inburgering is uitgesteld tot 1 januari 2022. Hiermee gepaard, komt extra budget naar de gemeente ten behoeve van invoeringskosten én voor de begeleiding van huidige inburgeraars die door het uitstel nog onder de oude wet vallen. Het budget ontvangt de gemeente bij de meicirculaire 2021. Inmiddels is gestart met de uitwerking van de nieuwe wet en bijbehorende taken en werken we toe naar implementatie. De ambitie is om de nieuwe taken binnen de gestelde budgettaire kaders uit te voeren.

Regionaal vinden we aansluiting bij ontwikkelingen op het gebied van jeugdwerkloosheid, Social return on investment, regionale mobiliteitsteams (dienstverlening van werk naar werk), beschut werk en loonkostensubsidie.

Thema: Economische ontwikkeling

Stand van zaken op hoofdlijnen

In de gemeente Rheden is in de eerste helft van 2021 gewerkt aan lokale maatregelen om de economische schade van de crisis te beperken en op termijn economisch herstel te bevorderen. Een greep uit de maatregelen die we de eerste helft van 2021 hebben uitgevoerd:

- Uitstel van belastingen voor ondernemers
- Opschaling van financiële steun aan zelfstandigen
- Extra accountmanagement
- Extra lokaal inkopen
- Horeca: regels verruimen voor Subsidieregeling voor ondernemers in de horeca, toeristische en recreatieve branche.
- Voorraad aanlevering winkels optimaal faciliteren, 24 uurs-bevoorrading

Op het gebied van Toerisme en Recreatie en horeca is een gemeentelijke subsidieregeling gemaakt om 'een steun in de rug' te bieden. Inmiddels is deze regeling aanvraagmogelijkheden verruimd voor ondernemers in de branche. Investeringen die besmettingen met Covid-19 moeten beperken bij gasten kunnen (deels) gedeclareerd worden.

Beleidsmatige ontwikkelingen en afwijkingen

Ten opzichte van de vastgestelde prestaties melden wij de volgende afwijkingen:
- In 2021 organiseren we i.v.m. Covid-19 geen ondernemerscafé.
- In de eerste helft van 2021 zijn er geen gezamenlijke ontbijtsessies georganiseerd. In de 2e helft van 2021 is het de bedoeling om maandelijks een ontbijtsessie te organiseren, hetzij fysiek en anders digitaal.
- I.v.m. prioritering en ontbreken van capaciteit zal het plan van aanpak voor de herinrichting Hoofdstraat Velp niet in 2021 volgen maar in 2022.

In het najaar (september 2021) zal er een startnotitie worden aangeboden aan de gemeenteraad voor een nieuwe economische visie en uitvoeringsprogramma. De startnotitie vormt de basis voor het bepalen van de verdere inhoud van de economische visie en uitvoeringsprogramma. Een onderdeel van de raadstukken is ook een evaluatie.

Thema: Onderwijs

Stand van zaken op hoofdlijnen

De impact van de coronamaatregelen is groot; consultatiebureaus spreken ouders telefonisch of via videobellen, BSO's zijn net weer geopend, het hoger onderwijs en volwasseneducatie start langzaam op. Jeugdigen (m.u.v. basisschoolkinderen) gaan nog niet volledig naar school. Al onze partners zijn druk met het organiseren van de basis; dat heeft effect op de beleidsvoornemens. Tot begin dit jaar zijn diverse thema's op het gebied onderwijshuisvesting met de schoolbesturen besproken. Momenteel verwerken we dit tot een Integraal Huisvestingsplan voor het onderwijs.

Beleidsmatige ontwikkelingen en afwijkingen

Ontwikkelingen en afwijkingen peuterbeleidsplan
Consultatiebureaus zien door de coronamaatregelen minder peuters en ouders fysiek. We verwachten dat minder peuters een VVE indicatie krijgen of worden doorverwezen naar de peuteropvang met een peutersubsidie.
Vanwege de coronamaatregelen zijn na de eerste lock-down in het voorjaar van 2020 meer Sociaal Medische Indicaties afgegeven om kwetsbare kinderen (nood)opvang te bieden. Deze stijging zet nog steeds door, welk effect dat heeft op de kosten is onduidelijk.

Ontwikkelingen onderwijs
Sinds de sluiting van de scholen heeft de gemeente wekelijks een corona-afstemmingsoverleg met schoolbesturen en kinderopvang.
Het rijk heeft het Nationaal Plan Onderwijs uitgezet, waarmee zij de vertraging die jeugdigen door de coronamaatregelen op hebben gelopen wil inlopen en het onderwijs verder wil ontwikkelen. Scholen krijgen budget om de komende jaren fors in te zetten op onderwijskundig gebied. Gemeenten krijgen een verbindende taak voor een lokale, integrale en meerjarige aanpak. Welke invloed dit heeft op de gemeentelijke capaciteit zal waarschijnlijk bekend worden rond de zomer. We kijken met scholen hoe de zomeractiviteiten die in de gemeente plaatsvinden nog beter onder de aandacht te brengen bij de leerlingen met een onderwijsachterstand, om hun sociale emotionele ontwikkeling te stimuleren.

Financiële afwijkingen

1. Economische ontwikkeling (x € 1.000)	
Structurele effecten jaarrekening 2020	
subtotaal	0
Afwijkingen op primaire begroting 2021	
Onderwijshuisvesting	-21
Doelgroepenvervoer - Leerlingenvervoer	64
Logopedie en leerplicht	4
Buig-inkomsten	-128
Buig-uitgaven	454
Wsw	216
subtotaal	589
Autonome ontwikkelingen	
subtotaal	0
Totaal	**589**

Afwijkingen op primaire begroting 2021

Onderwijshuisvesting
De gemeente Rheden heeft een drietal SUVIS-bijdragen ontvangen van het Rijk voor de verbetering van ventilatie in scholen. SUVIS staat voor Specifieke Uitkering Ventilatie en in totaal is € 256K ontvangen. Daarnaast willen we voor de realisatie van de verbeteringen uitgaan van een cofinanciering van € 290 k. De schoolbesturen zouden dan hetzelfde bedrag bijleggen. Dekking is nog onderwerp van gesprek. Voorlopig gaan we ervan uit dat er geen extra, eigen middelen nodig zijn.
Het bedrag van de doordecentralisatie Titus Brandsma is voor 2021 € 326K, waardoor de begroting wordt overschreden met € 21K.

Doelgroepenvervoer - Leerlingenvervoer
Conform de door het AB van BVO DRAN vastgestelde Ontwerpbegroting BVO DRAN 2020 - 2025 zijn de lasten bijgesteld.

Logopedie en leerplicht
Conform de Gewijzigde begroting 2021 en Meerjarenbegroting 2022-2025 van de MGR zijn de lasten module Onderwijszaken aangepast.

Buig-inkomsten
Door het Rijk is in april het 'Nader voorlopig budget BUIG 2021' vastgesteld. Voor Rheden betekent dit een bijstelling naar beneden van € 128K. Deze aanpassing vloeit voort uit de wijziging van het macrobudget.

Een deel van het macrobudget 2021 (€ 327,2 mln) was apart gehouden, om de mogelijkheid te creëren om in de verdeling rekening te houden met verschillen in de impact van de coronacrisis op de bijstandsuitgaven van gemeenten. In samenspraak met de begeleidingscommissie verdeelmodel (met o.a. vertegenwoordigers van VNG, Divosa en gemeenten) is men tot de conclusie gekomen dat de verschillen in de ontwikkeling van de bijstandsvolumes en uitgaven van gemeenten in het coronajaar 2020 niet uitzonderlijk zijn ten opzichte van eerdere jaren. Daarom is het corona deelbudget bij de berekening van de nader voorlopige budgetten toegevoegd aan het regulier te verdelen macrobudget.
De bijstelling van het nader voorlopige macrobudget is een tussenstand, waarin de realisaties van

vorig jaar en recente inschattingen van de conjuncturele situatie (CEP, CPB) zijn verwerkt. Het macrobudget 2021 gaat van € 6,845 miljard naar € 6,462 miljard (bijstelling van – €383 miljoen). Eind september wordt het Macrobudget definitief vastgesteld.

Buig-uitgaven
Basis is de interne rapportage P-wet april 2021, zowel voor inschatting 2020 en opbouw budget 2022 en verder (P*Q en maatregelen om P en Q te beïnvloeden).
Volgens de rapportage april 2021 is het aantal BUIG-uitkeringen (exclusief TOZO) 967. In de Programmabegroting is uitgegaan van gemiddelde van 998. Het verschil en ervan uitgaande dat dit stabiel blijft betekent minder verwachte lasten (€ 454K). Daarbij is de inschatting gemaakt, in navolging van het Rijk, dat het effect van Corona op het aantal BUIG-uitkeringen dit jaar erg beperkt is door met name de verschillende steunmaatregelen. In de Kadernota 2022 zal de groei voor volgend jaar en de jaren erna worden ingeschat met daarbij het effect op de Buig-uitgaven.

Door het college zijn eerder afspraken gemaakt om een onderschrijding op het BUIG-budget in te zetten voor re-integratie. Gezien de uitkomsten van deze zomerrapportage wordt daar vooralsnog geen invulling aan gegeven.

Wsw
Conform de Gewijzigde begroting 2021 en Meerjarenbegroting 2022-2025 van de MGR zijn de lasten module Werkgeverschap Sw aangepast.

Wat gaat het kosten

Programma	**1. Economische ontwikkeling**			
(Bedragen x € 1.000)	Prim. begr.	Techn. wijz.	Begr wijz ZR	Gew. begr. na ZR
	2021	**2021**	**2021**	**2021**
Lasten	12.168		-717	11.451
Baten	1.590		-128	1.462
Saldo van baten en lasten	-10.578	0	589	-9.989
Reserves				
Toevoeging				0
Onttrekking				0
Resultaat	**-10.578**	**0**	**589**	**-9.989**

2 Welzijn

Bestaand beleid
Welzijn behandelt een breed beleidsspectrum waarbij eigen kracht en zorg voor onze inwoners centraal staat. We willen dat inwoners waardig oud kunnen worden. Daarom helpen we oudere inwoners om zo lang mogelijk thuis te blijven wonen en te kunnen meedoen. We hebben oog voor onze kwetsbare inwoners en willen eenzaamheid voorkomen en bestrijden. Mantelzorgers, vrijwilligers en initiatieven uit de buurt ondersteunen we van harte. Zij zijn het goud van onze samenleving!
Jongeren moeten zich kunnen ontwikkelen tot gelukkige, zelfstandige volwassenen. Met onze partners proberen we problemen onder jongeren te signaleren en ongewenst gedrag te voorkomen, maar ook hun talenten te ontplooien. We hebben aandacht voor kinderen in armoede en andere financieel kwetsbaren. Sport en bewegen blijft belangrijk voor iedereen. We stimuleren de fysieke, maar ook de mentale en sociale gezondheid van mensen. We zorgen voor duurzame sportaccommodaties.
Ons erfgoed willen we in goede staat doorgeven aan volgende generaties. Wij zijn er trots op. Cultuur vinden we belangrijk, zowel voor de ontwikkeling (van talenten) van kinderen als voor volwassenen. Elkaar ontmoeten en samen dingen doen, delen en genieten.

Wij dragen met ons beleid bij aan de volgende Global Goals:
- einde aan armoede
- einde aan honger
- gezondheid & welzijn
- schoner drinkwater & goede sanitaire voorzieningen

Thema: Algemene voorzieningen
Stand van zaken op hoofdlijnen
Als gevolg van corona zijn veel activiteiten in gemeenschapsvoorzieningen (o.a. dorpshuizen)stopgezet tot nader order. Voor kwetsbare inwoners zijn activiteiten onder begeleiding van een professional wel mogelijk.

In verband met corona zijn wij nog niet gestart met het versturen van brieven aan inwoners die 55 jaar zijn geworden om hen te wijzen op de mogelijkheid van Mijn-Huis-Mijn Toekomst. Ook de 70+ huisbezoeken in Velp zijn tot nader order opgeschort.

Beleidsmatige ontwikkelingen en afwijkingen
Niet van toepassing.

Thema: Jeugd
Stand van zaken op hoofdlijnen
De coronamaatregelen hebben direct effect op het welzijn en de ontwikkeling van de jeugd. We zien toename in complexere problematiek op het vlak van psychisch welbevinden.
Per 1 januari 2021 zijn de opdrachten Sociale Basis en Maatwerkdiensten jeugdhulp van start gegaan. De implementatie is in volle gang.
In regionaal verband werkt de gemeente samen aan het Transformatieplan jeugdhulp, waaronder het terugbrengen van het aantal kinderen in verblijf en het verbeteren van de veiligheid- en beschermingsketen (Gelderse Verbeteragenda Jeugdbeschermingsketen).

Beleidsmatige ontwikkelingen en afwijkingen

Vanaf 1 juni 2021 starten we met de inzet van een Ondersteuner Jeugd & Gezin. In Dieren gaat deze professional in de huisartsenpraktijk werken. Voor Velp en Rheden is de ondersteuner beschikbaar in het dorpshuis en kunnen huisartsen daarnaar verwijzen.

Uit het landelijke rapport over (de financiën van) de jeugdzorg blijkt dat de sector jaarlijks € 1,5 miljard te kort komt. Het Rijk en de VNG zijn in gesprek over maatregelen. Om de acute problematiek, mede door corona, aan te pakken heeft het Rijk € 613 miljoen extra voor 2021 beschikbaar gesteld. De precieze verdeling en omvang daarvoor voor de gemeenten is nog niet bekend, maar de gemeente Rheden verwacht hiervan een (nu nog onbekend) deel te ontvangen.

De overgang van de oude inkoop naar de nieuwe lokale inkoop maatwerkdiensten laten we gepaard gaan met een overgangsfase waarbij we lopende trajecten voor kinderen voortgezet, overdragen of afronden. De omvang van het aantal voortgezette trajecten bij oude aanbieders is groter dan verwacht en dit leidt tot hogere (incidentele) uitgaven in 2021.
Daarnaast zijn door de lockdown-maatregelen in mindere mate collectieve activiteiten beschikbaar voor jeugdigen, zoals een inloop of dagbesteding voor jongeren. De gewenste omschakeling van individueel naar collectief blijft hierdoor nog achter.

In regionaal verband stellen de gemeenten een regiovisie op naar aanleiding van de door de VNG in 2020 vastgestelde Norm voor Opdrachtgeverschap.
Het programma steunouder wordt door Incluzio in Rheden opgezet zodat kinderen in kwetsbare situaties eens per twee weken bij een ander gezin kunnen gaan spelen.

Thema: Volwaardige maatschappelijke deelname

Stand van zaken op hoofdlijnen

Als gevolg van corona is de uitvoering van het project Powerful Aging opgeschort tot nader order. De pilot is verlengd tot 1 augustus 2021. Er zijn, ondanks corona, 13 inwoners geselecteerd om deel te nemen zodra de maatregelen dat toelaten.

Beleidsmatige ontwikkelingen en afwijkingen

Niet van toepassing.

Thema: Armoedebestrijding en financiële hulpverlening

Stand van zaken op hoofdlijnen

Gelrepas
De nieuwe Gelrepas is zoals gepland 1-1-2021 van start gegaan. Vanwege corona is er nog geen representatieve vergelijking ten opzichte van de 'oude' pas mogelijk.

Onderzoek minimaregelingen
De nul-meting rondom het gebruik en de tevredenheid van de minimaregelingen is in mei gestart en de resultaten leveren we voor de zomer in concept op.

Schuldhulpverlening
We verwachten een sterkte inkomensdaling voor een deel van de bevolking door de Coronacrisis. In dat kader verwacht de NVVK een flinke stijging (30%) van het aantal schuldhulpaanvragen. In 2020 hebben we, over het gehele jaar, deze stijging niet gezien. Opvallend is wel dat de laatste maanden van het jaar het aantal aanvragen opliep, waar we normaal gesproken zien dat de laatste maanden van het jaar de aanvragen juist teruglopen.

Beleidsmatige ontwikkelingen en afwijkingen

We constateren nog geen grote toename in aanvragen t.a.v. financiële hulpverlening en minimaregelingen. We verwachten deze 'golf' later (mogelijk pas 2022 of 2023).
Doordat het onderwijs in het teken stond van 'de school draaiende te houden' in relatie tot corona, hebben we nog geen vorderingen kunnen maken m.b.t. de strategische onderwijsagenda en het thema 'kansengelijkheid'.

In de eerste maanden van 2021 hebben we minder signalen van betalingsachterstanden ontvangen binnen het project vroegsignalering. Dit komt enerzijds door de overgangsperiode van het lokale naar het landelijke convenant. Anderzijds geven de signaalpartners (energie, water, wonen en zorgverzekering) aan dat er op dit moment ook bij hen minder achterstanden ontstaan.

Door een wetswijziging is de gemeente vanaf 1 april 2021 verantwoordelijk voor de afvoer en opslag van ontruimde inboedels van woningen. De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de ontruiming van het huis en het opslaan van de inboedel. De door de gemeente gemaakte kosten kunnen worden verhaald op de executant. De executant kan deze verhalen op de inwoner. De VNG voert momenteel nog gesprekken met het ministerie van J&V over de kosten die voortvloeien uit de uitvoering van deze wettelijke taak. De uitkomst hiervan is belangrijk om te kunnen bepalen welke kosten vervolgens kunnen, c.q. moeten worden doorberekend aan de executant en op welke wijze.
Het is afhankelijk van deze uitkomst, welke kosten op de gemeentelijke begroting drukken.

Thema: Volksgezondheid

Stand van zaken op hoofdlijnen

De impact van corona op het sociaal en mentaal welzijn en de fysieke gezondheid van inwoners is groot. Zo is bijvoorbeeld de sport- en beweegdeelname afgenomen, het middelengebruik (alcohol en roken) toegenomen en nam met name het aantal jongeren dat zich psychisch gezond voelt af.

Beleidsmatige ontwikkelingen en afwijkingen

Het rijk stelt in 2021 budget beschikbaar aan gemeenten voor een steunpakket gericht op sociaal en mentaal welzijn en leefstijl.
In 2021 sluiten we samen met partners een preventie akkoord, met acties en plannen op 3 thema's: leefstijl, financiële gezondheid en eenzaamheid. Thema's die ook relevant zijn in het kader van corona. Het rijk stelt in 2021, 2022 en 2023 budget voor de uitvoering van het akkoord beschikbaar.

Thema: Sport & Bewegen

Stand van zaken op hoofdlijnen

Kijkend naar de landelijke ontwikkelingen en cijfers, verwachten wij dat de deelname aan sport & bewegen door corona in de eerste helft van 2021 lager is t.o.v. de jaren voor corona. Ondanks corona is de uitvoering van het Sport- en beweegakkoord Rheden en Rozendaal in volle gang. Verschillende werkgroepen werken de plannen nu uit. Aan 5 plannen is inmiddels uitvoeringsbudget toegekend.

Beleidsmatige ontwikkelingen en afwijkingen

Het corona-compensatie pakket voor sport is door het Rijk in 2021 verlengd. Daarmee is er compensatie beschikbaar voor amateursportclubs (omzetverlies) en voor verhuurders van sportaccommodaties (waaronder gemeente). De financiële schade van gederfde huurinkomsten voor gemeentelijke sportaccommodaties wordt daarmee opgevangen door het rijk.
Het rijksbudget voor de uitvoering van het Sport- en beweegakkoord is voor 2021 eenmalig verdubbeld. Voor de gemeenten Rheden en Rozendaal is samen € 80K beschikbaar in 2021.

Thema: Cultuur

Stand van zaken op hoofdlijnen

In juni 2021 monitoren wij via het inwonerspanel 'Rheden Spreekt' de stand van zaken van de cultuurparticipatie en daarmee de stand van zaken van de vastgestelde cultuurambities. Wij verwachten als gevolg van Corona een negatief effect in de cultuurparticipatie.

Beleidsmatige ontwikkelingen en afwijkingen

Met 15 regio-gemeenten is een transformatievoorstel opgesteld en ingediend bij de provincie om een levensvatbare culturele infrastructuur in stand te houden (regio Arnhem-Nijmegen).
Begin 2021 is er een COVID subsidieregeling cultuur opengesteld (€ 389K) om onze culturele organisaties te ondersteunen. Deze regeling loopt tot september 2021.

Thema: Erfgoed

Stand van zaken op hoofdlijnen

De explosieve toename van het aantal onderhouds- en restauratieplannen die we vorig jaar zagen, heeft zich in het eerste kwartaal van 2021 doorgezet. Desondanks liggen we nog wel op koers met de voor 2021 geplande werkzaamheden.

Enkele voorbeelden:

- Het Omgevingswetproof maken van ons databeheer is gestart.
- Een concept-verordening voor de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (vereist in het kader van de Omgevingswet) is klaar.
- De aanbesteding van de maatwerkadviezen voor Maatwerk voor Monumenten is voltooid. De subsidieregeling ligt voor bij de raad.
- De gesprekken in het kader van de Kerkenvisie worden deze zomer gevoerd.
- Deze zomer wordt het regionale Plan van Aanpak Belevingsgebied Veluwezoom afgerond vanuit het Cultuur- en Erfgoedpact.

Beleidsmatige ontwikkelingen en afwijkingen

De looptijd van de Erfgoednota eindigt formeel in 2021. De actualisatie van de erfgoednota start in 2022. Voorrang is nu gegeven aan de taken die wettelijk vereist zijn voor de implementatie van de Omgevingswet.

Financiële afwijkingen

2. Welzijn (x € 1.000)	
Structurele effecten jaarrekening 2020	
subtotaal	0
Afwijkingen op primaire begroting 2021	
Sportbedrijf	-118
Maatwerk vrz. natura imm. WMO	5
Voorzieningen Wmo - hulpmiddelen en woonvoorzieningen	697
Mutatie bestemmingsreserves	-497
Wmo eigen bijdrage	100
Doelgroepenvervoer - Wmo-vervoer	9
Huishoudelijke verzorging	-1.000
Wmo ZIN + Pgb	-300
Doelgroepenvervoer - Dagbesteding	1
Jeugd	-600
Doelgroepenvervoer - Instellingenvervoer	7
Bijdrage GGD	72
Bijdrage jeugdgezondheidszorg	-72
Veilig Thuis	77
subtotaal	-1.619
Autonome ontwikkelingen	
subtotaal	0
Totaal	**-1.619**

Afwijkingen op primaire begroting 2021

Sportbedrijf

De huidige Corona beperkingen hebben een fors effect op de exploitatie van het Sportbedrijf. Met name de zwembaden en binnensportaccommodaties hebben daardoor aanmerkelijk minder (huur)inkomsten omdat de accommodaties (tot op heden) grotendeels zijn gesloten voor gebruikers. De inkomsten zullen daardoor in 2021 veel lager zijn dan geraamd. Hier tegenover staan echter inkomsten uit diverse regelingen die vanuit het rijk beschikbaar zijn gesteld om gemeenten te compenseren voor dit inkomstenverlies.
Hoewel het op dit moment erg lastig is een goede inschatting te maken is de verwachting dat de gemiste inkomsten grotendeels of volledig zullen worden gecompenseerd door 2 factoren:

- de rijksuitkeringen

• minder (exploitatie en personeel)kosten door het verminderde gebruik van de accommodaties.

In 2021 zijn inmiddels twee COVID-19 bijdragen aangevraagd. Het gaat ten eerste om de Tegemoetkoming Verhuurders Sportaccommodaties – periode 1 oktober 2020 – 31 december 2020. Het gaat hier om een bijdrage van € 45K. Ten tweede is er de Specifieke Uitkering IJsbanen en Zwembaden – periode 2020. Het bedrag dat hier is aangevraagd is € 48K. Toekenning is afhankelijk van een nog uit te voeren toets door VWS van de aanvraag en onderbouwing en hangt af van het aantal landelijk ingediende aanvragen en het door het Rijk beschikbaar gestelde budget.

Aanvraag SPUK 2021 is ingediend maar beschikking met uiteindelijk toegekende bedrag is nog niet ontvangen en kan mogelijk nog tot bijstelling (positief / negatief) van het budget leiden.
Het exploitatietekort van het Biljoenbad is groter dan in de Programmabegroting 2021 was meegenomen voor het oude zwembad De Dumpel. Op basis van de huidige inschatting dient het budget structureel te worden verhoogd met € 106K. De belangrijkste oorzaken van deze aanpassing zijn een ander afschrijvingssysteem (realistische kortere afschrijvingstermijnen op verschillende onderdelen van de investering) dan in de oorspronkelijke calculaties, en een gewijzigde opzet van het onderhoudscontract. Hierbij verwijzen wij naar de raadsmemo van 31 maart jl. over het project Biljoenbad.
De boekwaarde zwembad De Dumpel per 31 december 2020 is € 12K. Afboeking van deze boekwaarde geeft een eenmalige last van € 12K.

Maatwerk vrz. natura imm. WMO
Betreft een jaarlijkse bijdrage Gemeente Rozendaal aan het doelgroepenbad te Velp.

Voorzieningen Wmo - hulpmiddelen en woonvoorzieningen
Mutatie bestemmingsreserves
Basis is de interne rapportage Wmo april 2021, zowel voor inschatting 2021 en opbouw budget 2022 en verder (P*Q en maatregelen om P en Q te beïnvloeden).
Het extrapoleren van resultaten tot nu toe betekent een verwachte overschrijding van € 300K, waarbij wordt voorgesteld dit bedrag geheel te dekken uit een te vormen bestemmingsreserve Verkoop Hulpmiddelen. Er zijn in samenspraak met de leverancier initiatieven voor het inrichten van een pool hulpmiddelen voor eenmalig gebruik. Dit kan de overschrijding in de loop van het jaar mogelijk beperken.
In de 2020 zijn de Wmo-hulpmiddelen overgedragen aan de nieuwe leverancier en in 2021 heeft de financiële afwikkeling plaatsgevonden. Dit resulteert een opbrengst van € 697K die wordt verantwoord in 2021. Er wordt voorgesteld een deel hiervan, namelijk € 497K, via een bestemmingsreserve te gebruiken ter dekking van de hogere kosten van het nieuwe contract Wmo-Hulpmiddelen in 2021 en 2022.

Wmo eigen bijdrage
Basis is de MARAP Wmo april 2021, zowel voor inschatting 2021 en opbouw budget 2022 en verder. Het CAK heeft een inhaalslag gemaakt bij de inning van de eigen bijdragen waardoor de verwachte opbrengst in 2021 hoger uitkomt dan begroot.

Doelgroepenvervoer - Wmo-vervoer
Conform de door het AB van BVO DRAN vastgestelde Ontwerpbegroting BVO DRAN 2020 - 2025 zijn de lasten bijgesteld.
Aanvullend heeft het bestuur van de BVO DRAN in februari ingestemd met het bieden van vervoer van inwoners met een Wmo-indicatie naar een Coronavaccinatie-locatie. Voor de gemeente Rheden zal dit circa € 100K extra kosten betekenen. Deze extra kosten kunnen naar verwachting in mindering gebracht worden op de opvangkosten (d.w.z. de vergoeding voor de gederfde pmzet voor de vervoerders). Hierdoor is het financiële effect van dit vervoer nihil.

Huishoudelijke verzorging
De uitgaven voor Hulp bij het Huishouden (HH) en Dagelijkse Ondersteuning (DO) bedroegen in 2020 ruim € 4.400K. Daarbij is sprake van een toenemend aantal cliënten. Een beeld dat ook landelijk zichtbaar is en waarbij de gevolgen van de invoering van het abonnementstarief een rol spelen. De realisatie van de Algemene Voorziening HH heeft slechts een beperkt reducerend effect

op de hoogte van de uitgaven. Deze algemene voorziening wordt alleen toegepast op nieuwe cliënten en daarvan komt ca 50% in aanmerking voor deze voorziening (op jaarbasis ca 250 indicaties). Per saldo wordt verwacht dat de uitgaven in 2021 ca € 4.700K zullen bedragen. Derhalve een negatieve afwijking t.o.v. de primitieve begroting van € 1.000K.

De inzet van de Algemene Voorziening HH is door Corona vorig jaar vertraagd. Doordat de AV alleen wordt ingezet op nieuwe indicaties is de reductie op de uitgaven beperkter dan eerder voorzien in de maatregelen RFS. De demografische samenstelling en ontwikkeling (vergrijzing) hebben een autonoom effect op de groeiende vraag naar huishoudelijke ondersteuning. Dit wordt nog versterkt door de gevolgen van de invoering van het abonnementstarief. Dit beeld is ook landelijk herkenbaar.

Wmo ZIN + Pgb
Sinds 1 januari 2021 is de versterkte sociale basis operationeel en is de lichte WMO-begeleiding hierin onder gebracht. Het aantal cliënten in de sociale basis groeit, terwijl het aantal maatwerk-cliënten daalt. Ook zijn de uitgaven voor de specialistische individuele begeleiding in het 1e kwartaal 2021 sterk gedaald in vergelijking met dezelfde periode vorig jaar. Anderzijds is zichtbaar dat met name door de Corona-maatregelen de groepsbegeleiding noodzakelijkerwijs volledig vervangen is door (de duurdere) individuele begeleiding. Bij de modelwijziging is tevens voor een groot aantal overgangscliënten een "zachte landing" gecreëerd met behoud van de zorgaanbieder. Deze overgangssituatie bouwt in de komende maanden af, maar resulteert in 2021 in incidentele extra uitgaven.

De totale uitgaven in het 1e kwartaal van 2021 liggen op hetzelfde niveau als in 2020. Op basis van dit beeld wordt verwacht dat de totale uitgaven voor WMO-begeleiding (excl PGB) op het niveau van 2020 (€ 4.600K) zullen uitkomen. Dit impliceert een afwijking t.o.v. de primitieve begroting 2020 van ca € 500K. De RFS-taakstellingen voor de jaren 2022 e.v. blijven gehandhaafd.

Voor de Pgb wordt een onderschrijding voorzien van € 200K. Met de door-ontwikkeling van de sociale basis en algemene voorzieningen krijgt dit een structureel karakter.

Doelgroepenvervoer - Dagbesteding
Conform de door het AB van BVO DRAN vastgestelde Ontwerpbegroting BVO DRAN 2020 - 2025 zijn de lasten bijgesteld.

Jeugd
Bij de analyse en toelichting op de jaarrekening 2020 is geconstateerd dat de Corona-pandemie een ingrijpend effect heeft gehad op de jeugdzorg. Hoewel het aantal cliënten licht gedaald is zijn de uitgaven voor de Jeugdzorg (Zorg in Natura) sterk gestegen van € 13,4 miljoen in 2019 naar € 14,7 miljoen in 2020.

Voor een substantieel deel van onze jeugd is door de Corona-maatregelen de problematiek verscherpt. De Coronamaatregelen hebben geleid tot zwaardere zorg en langduriger (verblijfs)zorg. Ook waren er nauwelijks mogelijkheden voor groepsbegeleiding. Dit heeft geresulteerd in substantieel hogere uitgaven. De analyse geeft aan dat met name de uitgaven voor de regionale maatwerkvoorzieningen, in tegenstelling tot de lokale maatwerkvoorzieningen, fors gestegen zijn (van ca € 6,3 miljoen in 2019 naar ca € 8,3 miljoen in 2020).
De Corona-pandemie geeft een sterke "incidentele" vertekening die ook in de uitgaven voor 2021 zal optreden. In 2021 dient bovendien rekening te worden gehouden met eenmalige uitgaven voor de overgangscliënten. We hebben uit een oogpunt van zorgvuldigheid en een "zachte landing" veel meer overgangsclienten gefaciliteerd bij de bestaande contractpartner dan voorzien. Anderzijds zal een groot deel hiervan volgens de zorgaanbieders geen herindicering meer nodig hebben.

De kans bestaat dat we nog lang met de na-weeën (aangescherpte problematiek, duurdere zorg) te maken zullen hebben. De RFS-taakstellingen voor de jaren 2022 ev blijven vooralsnog gehandhaafd.

Er bestaat een risico dat er een verschuiving komt van ZiN naar Pgb doordat inwoners niet over willen stappen naar de Lumpsum-aanbieders. Dit zou voor de gemeente kostenverhogend kunnen

uitwerken. Wij gaan ervan uit dat dit risico sterk kan worden beperkt door de Pgb-aanvragen extra scherp te beoordelen en de uitputting streng te bewaken. Financiële meevallers zijn vooralsnog niet te verwachten.

In de Zomerrapportage zijn de uitgaven Jeugdzorg-ZiN geraamd op € 13,3 miljoen. Dit is hoger dan primitief begroot (€12,7 miljoen). Dit betekent dus een bijstelling van € 600K.

Daarbij moet een belangrijke nuancering worden aangebracht. In de Ledenbrief van de VNG van 23 april jl. is namelijk gemeld dat het rijk in verband met de financiële tekorten op jeugd een extra incidentele bijdrage van € 613 miljoen voor het jaar 2021 beschikbaar zal stellen (zie toelichting hieronder). Dit zal in de meicirculaire beschikbaar worden gesteld door het rijk. Voor Rheden zou dit een substantiële bijdrage betekenen (op basis van eerdere toegezegde middelen gaan we uit van minimaal € 600K). Vanwege deze aankondiging treffen we nu nog geen nadere maatregelen.

Door het Rijk worden incidenteel voor 2021 aanvullende middelen toegekend aan de gemeenten. Het gaat hierbij landelijk om een bedrag van € 613 miljoen, te verdelen in € 493 miljoen via de Algemene Uitkering en € 120 miljoen via SPUK. Deze middelen kunnen gemeenten inzetten voor actuele en aankomende problematiek. De middelen komen op de eerder toegezegde middelen van € 300 miljoen voor 2021, die wel al in de Programmabegroting 2021 zijn meegenomen.
Het Rijk en VNG hebben op 22 april afspraken gemaakt over de inzet van deze middelen (€ 613 mln). Van dit totaalbedrag is € 130 mln voor aanpak van acute problematiek en € 483 mln voor aanpak wachtlijstproblematiek en gerelateerde verdringing.

Doelgroepenvervoer - Instellingenvervoer
Conform de door het AB van BVO DRAN vastgestelde Ontwerpbegroting BVO DRAN 2020 - 2025 zijn de lasten bijgesteld.

Bijdrage GGD
Het budget voor het Rijksvaccinatieprogramma was aan het GGD budget toegevoegd. De kosten worden in rekening gebracht samen met de bijdragen voor de Jeugdgezondheidszorg. Budget dient daarom overgeheveld te worden naar begrotingspost 'bijdrage gezondheidszorg' (zie hiernaar).
Bijdrage jeugdgezondheidszorg
Correctie van het budget, bestemd voor het Rijksvaccinatieprogramma van Bijdrage GGD (zie hierboven).

Veilig Thuis
Vanaf 2021 worden de DUVO-gelden (doeluitkering vrouwenopvang) vanuit de centrumgemeente Arnhem ingezet als dekking van de kosten Veilig Thuis. Hierdoor wordt de bijdrage van Rheden verlaagd met € 77K.

Wat gaat het kosten

Programma	**2. Welzijn**			
(Bedragen x € 1.000)	Prim. begr.	Techn. wijz.	Begr wijz ZR	Gew. begr. na ZR
	2021	**2021**	**2021**	**2021**
Lasten	61.483	19	2.421	63.923
Baten	18.160		802	18.962
Saldo van baten en lasten	-43.323	-19	-1.619	-44.961
Reserves				
Toevoeging				0
Onttrekking				0
Resultaat	**-43.323**	**-19**	**-1.619**	**-44.961**

3 Gebiedsontwikkeling

Bestaand beleid
Wij werken aan een duurzame en kwalitatieve woon- en leefomgeving in elk van de zeven dorpen en het buitengebied. Samen met inwoners, bedrijven en organisaties bepalen we wat de voorwaarden zijn voor een aantrekkelijke en gezonde omgeving waar iedereen zich thuis voelt. We blijven de historische karakteristieken van dorpen en buitengebieden koesteren. De relevante beleidsthema's hierbij zijn: Ruimtelijke Ordening; Mobiliteit, infra en Openbare Ruimte; Natuur en landschap.

Wij dragen met ons beleid bij aan de volgende Global Goals:
- industrie, innovatie en infrastructuur
- veilige en duurzame steden en gemeenschappen
- bescherming van zeeën en oceanen
- herstel ecosystemen en behoud biodiversiteit
- klimaatacties
- goede gezondheid
- deel en geef door

Thema: Gemeentelijk vastgoed

Stand van zaken op hoofdlijnen

Vanuit de categorie Overig Vastgoed', vinden er diverse verkopen plaats, dit zal waar mogelijk verder gecontinueerd worden naar de toekomst.
Het doorvoeren van de kostprijsdekkende huur voor categorie "Beleidsvolgend vastgoed" wordt dit jaar gerealiseerd waarbij de aanpak is om dit per deelportefeuille op te pakken.
Voor de renovatie van het Openluchttheater de Pinkenberg is de uitvraag gereed, middels een aanbesteding wordt een partij geselecteerd voor de uitvoering van de werkzaamheden. Deze werkzaamheden vinden dit jaar plaats.
Het Biljoenbad is opgeleverd, hieruit volgend is ook het onderhoud voor de komende jaren belegd.
Plan van aanpak voor de verduurzaming, in lijn met de routekaarten van VNG wordt eind van dit jaar opgesteld.

Voor het gemeentehuis is er gekozen voor nieuwbouw op de huidige locatie in De Steeg. Het ontwerpteam, bestaande uit architect, installatieadviseur, bouwfysisch adviseur en constructeur, wordt geselecteerd. Daarna gaan we aan de slag met een voorlopig ontwerp welke na de zomer wordt voorgelegd aan de raad. We verhuizen de organisatie aan het einde van het jaar naar een tijdelijke huisvesting. We maken de indeling en gebruik van locaties definitief in de zomer. Op dit moment zijn we volop bezig met het inventariseren, archiveren en een grote opruimactie.

Beleidsmatige ontwikkelingen en afwijkingen

Het verduurzamen van het gemeentelijke vastgoed in de komende jaren, zal leiden tot behoefte aan investeringsruimte voor verduurzaming als aanvulling op de onderhoudsmiddelen die reeds beschikbaar zijn. Verder zijn er geen afwijkingen te melden.

Thema: Mobiliteit, infra en beheer openbare ruimte

Stand van zaken op hoofdlijnen

In 2020 is de Beheernota Openbare Ruimte en de actualiteitenrapportage vastgesteld. Op basis hiervan worden nu het integraal beheerplan uitgewerkt. Het integraal beheerplan wordt behandeld in de Raad van september. Daarnaast zijn we op dit moment bezig met de actualisatie van het speelruimtebeleid en de bomenbeleidsnota, deze zullen dit najaar in de Raad worden behandeld.

Door de Coronacrisis is de druk op het wegennet nog steeds laag. Het tegendeel is echter het geval op de Posbank. Door de aantrekkelijkheid staat de veiligheid van verkeerssituatie regelmatig onder druk. Wij experimenteren met verschillende vormen om de toegankelijkheid in stand te houden waarbij de veiligheid geborgd wordt.

Beleidsmatige ontwikkelingen en afwijkingen
Er zijn geen afwijkingen te melden op dit moment.

Thema: Natuur en landschap
Stand van zaken op hoofdlijnen
In 2020 hebben we een onderzoek gedaan naar duurzame(re) landbouw in Rheden, waaronder natuurinclusieve landbouw. Vanuit dat onderzoek stimuleren we financieel in 2021 bloeiende akkerranden en leveren we een actieve bijdrage aan een provinciaal project voor natuurinclusieve landbouw.
Voor het versterken van natuur en landschap leveren we aan actieve bijdrage in de gebiedsprocessen van het Rivierklimaatpark IJsselpoort, Soerens Beekdal, Havikerpoort en het MIRT-onderzoek Havikerwaard-Fraterwaard-Olburgerwaard. Ook het Masterplan Veluwezoom wat dit jaar van start gaat, levert een bijdrage aan een duurzame instandhouding van natuur.

In juni zal de startnotie biodiversiteit behandeld worden in de Raad. Op basis daarvan wordt het biodiversiteitsplan uitgewerkt en deze zal in december in de Raad worden behandeld.

In verband met COVID-19 en de extra drukte op de Posbank is er wekelijks overleg over de te nemen maatregelen.

Beleidsmatige ontwikkelingen en afwijkingen
Er zijn geen afwijkingen te melden op dit moment.

Thema: Ruimtelijk kader en Ondersteunen Initiatieven
Stand van zaken op hoofdlijnen
Omgevingswet
We bereiden ons voor op de invoering van de Omgevingswet aan de hand van het Plan van Aanpak (2019) en Ambitiedocument (besluitvorming najaar 2020). Wij richten ons vooral op de acties die de gemeente minimaal moet hebben geregeld om klaar te zijn voor de invoering.
Gebiedsontwikkeling
We werken aan diverse gebiedsontwikkelingen, participeren in gebiedsprocessen en ondersteunen ruimtelijke initiatieven. Voorbeelden hiervan zijn de voorbereidingen voor een Masterplan voor het ziekenhuisterrein in Velp, een Masterplan Veluwezoom Rheden-Rozendaal, diverse uitvoeringsprojecten in de Zuidflank Rheden en tientallen ruimtelijke initiatieven van inwoners en ondernemers. Met de samenleving werken we verder aan een kwalitatieve ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van onze gemeente.

Beleidsmatige ontwikkelingen en afwijkingen
Omgevingswet
Budget Omgevingswet voor 2021 en 2022 wordt in 2021 volledig besteed i.v.m. de noodzaak om extra inzet te plegen om de vereiste stappen te kunnen zetten. Deze verschuiving kan binnen de bestaande middelen. In de kadernota 2022 lichten we dit nader toe.
Gebiedsontwikkeling
Qua ontwikkeling zien we een toename van het aantal initiatieven voor ruimtelijke ontwikkelingen en zien we dat de samenleving en andere overheden ons steeds makkelijker weten te vinden en een beroep op ons doen. Dit in combinatie met de invoering van de Omgevingswet legt een toenemende druk op de beschikbare ambtelijke capaciteit en dat betekent dat in sommige gevallen vertraging ontstaat in de behandeling van initiatieven en projecten.
Het oplossen van de vertraging is moeilijk oplosbaar. Het vergt een investering in capaciteit op alle onderdelen van toetsing van plannen (bsp, vergunningen, duurzaamheid, flora en fauna enz).
Er zijn geen afwijkingen te melden op dit moment.

Thema: Wonen

Stand van zaken op hoofdlijnen

Wonen regionaal
In regionaal verband wordt de samenwerking op wonen in 2021 opnieuw vormgegeven. We treffen elkaar aan tempotafels om de woningbouw te versnellen en te bouwen voor de juiste doelgroepen. Daarvoor hebben we een gezamenlijke monitor. Per subregio hebben we een procesregisseur, die o.a. een woonagenda schrijft en afstemming van bouwplannen coördineert. En we participeren in de Taskforce wonen en zorg, die met name aandacht vraagt voor het enorme tekort aan geschikte seniorenwoningen. Deze kosten worden betaald uit het reguliere woonbudget.

Onderzoek Woonwagenstandplaatsen
In 2021 vindt er een onderzoek plaats naar vraag en aanbod van woonwagenstandplaatsen. Dit komt uit het reguliere woonbudget.

Wijkvernieuwing
Vanuit wonen is er samen met Vivare een onderzoek gedaan naar de Veerkracht in de wijken. Dit onderzoek is een goede basis om met de wijkvernieuwing aan de slag te gaan.
Steeds vaker geven gemeenten inwoners middelen in handen om zelf iets moois te realiseren in wijk of buurt. Voor Stenfert ontwikkelen wij een specifieke aanpak, deels gefinancierd met een subsidie door de provincie.

Beleidsmatige ontwikkelingen en afwijkingen

Wij werken aan een voorstel voor een doorstroommakelaar, die senioren in de gemeente kan ondersteunen bij het zoeken naar een passende woning. Budget voor deze pilot is gevonden binnen de bestaande begroting.

Financiële afwijkingen

3. Gebiedsontwikkeling (x € 1.000)	
Structurele effecten jaarrekening 2020	
subtotaal	0
Afwijkingen op primaire begroting 2021	
Maatschappelijk vastgoed	-30
Wegen technische staat-openbare verlichting	-120
Verkeerssignalering	25
Bodem en grondwater	-36
Mobiliteitsfonds 2021	-57
subtotaal	-218
Autonome ontwikkelingen	
Wegen technische staat-beheerssysteem	-20
subtotaal	-20
Totaal	**-238**

Afwijkingen op primaire begroting 2021

Maatschappelijk vastgoed
Inhuur projectleider (€ 15K) i.v.m. capaciteitsproblemen bij team vastgoed. Daarnaast extra kosten (€ 15K) i.v.m. vervanging vloer en plafond sporthal De Hangmat.

Wegen technische staat-openbare verlichting
De kosten van elektra openbare verlichting zijn abusievelijk niet opgenomen in de begroting 2021.

Verkeerssignalering

Budget voor wegmarkering is abusievelijk dubbel opgenomen in de begroting.

Bodem en grondwater
Extra kosten digitaliseren bodemdossiers. Per 1 januari 2022 treedt de nieuwe Omgevingswet in werking. Onderdeel van de nieuwe Omgevingswet is dat bodemtaken van de provincie worden overdragen naar de gemeente. Verdergaande digitalisering is hierbij noodzakelijk. Daarnaast speelt de nieuwbouw van het gemeentehuis, zowel in opmaat naar de tijdelijke en definitieve huisvesting. Dit heeft gevolgen voor het informatie- en archiefbeheer.

Mobiliteitsfonds 2021
Regio Arnhem - Nijmegen is in de jaren 2020 en 2021 versterkt tot Groene Metropoolregio. Deelname aan programma Verbonden Regio wordt vanaf 2022 structureel voorgelegd aan de gemeenteraad. In 2020 droeg de gemeente Rheden incidenteel bij aan het Mobiliteitsfonds van de regio (€1,30 per inwoner) voor de regionale opgaven. Voor 2021 loopt het programma Mobiliteit inhoudelijk op dezelfde wijze door als in 2020 en is het gewenst om deze bijdrage opnieuw eenmalig te leveren.

Autonome ontwikkelingen

Wegen technische staat-beheerssysteem
Ons huidige beheersysteem (GBI) heeft een aanpassing nodig om te voldoen aan de huidige standaarden en wettelijke regelgeving. Tevens levert deze aanpassing meer mogelijkheden op om onze gegevens actueel te houden en beter te gebruiken zijn.

Wat gaat het kosten

Programma	**3. Gebiedsontwikkeling**			
(Bedragen x € 1.000)	Prim. begr.	Techn. wijz.	Begr wijz ZR	Gew. begr. na ZR
	2021	**2021**	**2021**	**2021**
Lasten	14.285	54	238	14.577
Baten	2.524			2.524
Saldo van baten en lasten	-11.761	-54	-238	-12.053
Reserves				
Toevoeging				0
Onttrekking	478			478
Resultaat	**-11.283**	**-54**	**-238**	**-11.575**

4 Duurzaamheid

Bestaand beleid
Wij werken aan een duurzame toekomst. Wij dragen ons steentje bij aan het beperken van de klimaatverandering. Dit doen we door het stimuleren van energiebesparing en duurzaam opwekken van energie. Wij willen ons afval zoveel mogelijk gescheiden inzamelen zodat het geschikt is voor hergebruik. Van afval naar grondstof is daarbij onze filosofie; er is op dit beleidsthema dan ook een nauwe verwevenheid met de circulaire economie (CE) uit programma 1. Daarnaast beheren en onderhouden we onze openbare ruimte en ons gemeentelijk vastgoed (programma 3) zo duurzaam mogelijk en proberen we ons aan te passen aan een veranderend klimaat (programma 2 en 3). Wij pakken onze voortrekkersrol en laten zien hoe we de opgave gezamenlijk waarmaken onder het motto "Minder praten meer doen".

De beleidsthema's zijn:
a. klimaat en duurzame energie
b. afval, schoon water en milieu

Wij dragen met ons beleid bij aan de Global Goals op het gebied van duurzame en betaalbare energie, klimaatactie en verantwoorde consumptie en productie.

Thema: Klimaat en duurzame energie

Stand van zaken op hoofdlijnen

Het programma vindt voortgang zoals aangeven in "Aan de slag voor een duurzaam Klimaat: onze focus in 2020-2021". Bijzonderheden die we hier willen melden zijn de vaststelling van de Warmte Transitie Visie, het opstellen van een eerste Wijk Uitvoeringsplan in Dieren, het binnenhalen van verschillende subsidies waaronder een subsidie voor dat eerste WUP, voor een onderzoek naar Maatschappelijke Energiedienstenbedrijven (M-ESCo) en voor een breed ondersteuningspakket met betrekking tot het reduceren van het energie gebruik in Rheden, de zogeheten RREW subsidie. Daarnaast is er veel aandacht en inzet gegaan naar de beleidskaders voor grootschalige opwek in onze gemeente, de inwonersbetrokkenheid daarbij en de voorbereiding van het vaststellen van het RES bod 1.0.

Beleidsmatige ontwikkelingen en afwijkingen

Het beleidskader voor Circulaire Economie staat klaar om als addendum aan het beleidskader "Aan de slag voor een duurzaam klimaat 2019-2022" te worden toegevoegd. We hebben aangegeven te willen participeren in Groene Metropool Regio, onderdeel circulaire economie. Eind van dit jaar valt daar een besluit over.
Het uitvoeren van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (werkregio Veluwezoom) heeft in Rheden een impuls nodig. We komen in het najaar met een startnotitie voor het opstellen van een Klimaatadaptatie strategie en uitvoeringagenda. Voor de daadwerkelijke uitvoering ervan zullen we in de kadernota en begroting 2022 en verder een dekkingsvoorstel doen. Tussentijds heeft het Rijk in het kader van de Impulsregeling Klimaatadaptatie voor de werkregio € 1,8 miljoen ter beschikking gesteld; een deel daarvan wordt in de komende jaren ook in Rheden ingezet voor specifieke projecten.

Monitor Klimaataanpak Rheden
Bij de begrotingsbehandeling van 10 november 2020 is, naar aanleiding van de voorgestelde aanvullende bezuiniging op het klimaatbudget, besproken dat er een monitor uitgevoerd zou worden naar het behalen van onze doelstellingen. Daartoe is de motie "Duurzaam resultaat telt"

ingediend en aangenomen. Afgesproken is dat wanner blijkt dat er onvoldoende voortgang wordt geboekt op de gestelde doelen, bij de zomernota wordt besproken of de bezuiniging van €100.000 op het klimaatbudget wordt teruggedraaid. De monitor en de beleidsmatige verantwoording van het Klimaatprogramma (onze focus 2020) worden in juni 2021 ter kennisname naar de raad gestuurd zoals gevraagd in de motie. Voorgesteld wordt om aan de hand van de resultaten van deze monitor de gevolgen op de doelstellingen en budgetten te bespreken.

Thema: Afval, water en milieu

Stand van zaken op hoofdlijnen

Door de invoering van statiegeld op plastic flessen (per 1 juli 2021) en op blikjes (per 1 januari 2023) schatten we in dat de hoeveelheid ingezameld PMD met circa 10% zal afnemen. We zien tegelijkertijd een nog steeds toenemende hoeveelheid ingezameld PMD. De verwachting is dat beide ontwikkelingen elkaar compenseren zodat er geen (grote) invloed zal zijn op de afvalstoffenheffing.

Sinds 2020 vindt continue registratie plaats van de afvaldumpingen en bijplaatsingen bij verzamelcontainers voor afval. Hiermee monitoren we het effect van de wijzigingen in de grof vuilinzameling op de dumpingen/bijplaatsingen. In de, aan de Raad verstrekte, 'Evaluatie wijzigingen grof vuilinzameling' concluderen we dat er tijdelijk een toename is geweest van het aantal dumpingen/bijplaatsingen.

Beleidsmatige ontwikkelingen en afwijkingen

De doelstelling van het afvalbeleid in Nederland en het beleid voor afvalpreventie en afvalbeheer is beschreven in het Landelijke Afvalbeheerplan 2017-2029 (LAP3).
Per 1 maart 2021 is het gewijzigde LAP3 (2e wijziging) in werking is getreden. Hierin is een actualisering doorgevoerd voor landelijke ontwikkelingen (Kaderrichtlijn afvalstoffen, Omgevingswet). Ook is gekeken naar de circulaire aspecten van het afvalbeheer. De inwerkingtreding van het gewijzigde LAP3 heeft geen effect op het huidige beleid of de huidige inzamelstructuur van de gemeente Rheden.

Financiële afwijkingen

4. Duurzaamheid (x € 1.000)	
Structurele effecten jaarrekening 2020	
subtotaal	0
Afwijkingen op primaire begroting 2021	
subtotaal	0
Autonome ontwikkelingen	
subtotaal	0
Totaal	**0**

Wat gaat het kosten

Programma	**4. Duurzaamheid**			
(Bedragen x € 1.000)	Prim. begr.	Techn. wijz.	Begr Wijz ZR	Gew. begr. na ZR
	2021	**2021**	**2021**	**2021**
Lasten	9.145	12		9.157
Baten	9.978			9.978
Saldo van baten en lasten	833	-12	0	821
Reserves				
Toevoeging				0
Onttrekking				0
Resultaat	**833**	**-12**	**0**	**821**

5 Bestuur en Veiligheid

Bestaand beleid
De kwaliteit van het bestuurlijk handelen is van belang voor een sterke en duurzame gemeente. Meer dan ooit leeft het besef dat gemeente en inwoners gelijkwaardige partners zijn. Om die reden omarmen we partnerschap en passen we onze bestuursstijl daarop aan. Daarbij hoort dat wij inwoners helderheid geven over onze veranderende rol. Wat mogen zij van ons verwachten, wat verwachten wij van hen en welke afspraken maken we samen? Die rolduidelijkheid is nodig om samen met onze partners vraagstukken op te lossen.
Veiligheid is een basisvoorwaarde voor plezierig wonen in onze gemeente. Iedereen moet zich veilig voelen en ieders omgeving moet leefbaar zijn. Daarom bestrijden we geweld, discriminatie en criminaliteit.

Wij dragen met ons beleid bij aan de volgende Global Goals:
- Partnerschappen voor de doelen
- Vrouwen en mannen gelijk
- Vrede, veiligheid en rechtvaardigheid

In dit licht vormt het binnen onze gemeente ontstane 18e goal (Deel en geef door) een mooi slot: als gemeente bieden wij meer voor onze inwoners door enerzijds best practices te delen met anderen en anderzijds te leren van anderen. Rheden deelt graag haar best practices met derden en wij nodigen collega-gemeenten en andere organisaties uit om hun best practices met ons te delen. Rheden is daarin ondernemend, initiatiefrijk en proactief.

Thema: Partnerschap

Stand van zaken op hoofdlijnen

Beleidsmatige ontwikkelingen en afwijkingen

Partnerschap is voor ons een leidend beginsel voor het realiseren van de gewenste maatschappelijke impact. Partnerschap geven wij vorm en inhoud op zowel lokaal niveau, met de lokale maatschappelijke partners en inwoners, als op regionaal niveau. Ons partnerschap kent vele vormen en varieert van "ik buurt mee" en triple-helix tot Groene Metropoolregio.
Met de versterking van de sociale basis hebben wij dit jaar een belangrijke en veelbelovende stap gezet om binnen het sociaal domein met de verschillende maatschappelijk partners sterkere en effectievere verbindingen te realiseren. Met als doel om de eigen kracht van inwoners te vergroten, de informele hulpverlening te versterken en om samen met partners algemene voorzieningen te creëren die aansluiten bij de ondersteuningsbehoefte van onze inwoners.

Dit jaar zullen wij ook een belangrijke vervolgstap maken in de regionale samenwerking. Eind 2020 heeft de gemeenteraad besloten deel te nemen aan de versterkte regionale samenwerking in de vorm van de Groene Metropoolregio (GMR). In de 1e helft van 2021 is de agenda 2022 opgesteld en zijn de 5 strategische opgaven (Verbonden regio, Circulaire regio, Productieve regio, Groene groeiregio, Ontspannen regio) geconcretiseerd in speerpunten en acties. Aan de deelnemende gemeenten is gevraagd aan te geven aan welke opgaven zij wensen deel te nemen. Bij de vaststelling van de begroting 2022 zal de gemeenteraad dit definitief bepalen.

Thema: Dienstverlening en communicatie

Stand van zaken op hoofdlijnen

Dienstverlening
De visie op dienstverlening is eind 2020 herijkt. Daarmee zijn de belangrijkste uitgangspunten voor

de komende jaren bepaald. In het vervolg hierop zal in 2021 de visie worden vertaald in een concreet plan van aanpak.
De verkiezingen voor de Tweede Kamer van woensdag 17 maart 2021 zijn probleemloos verlopen. Ondanks het feit dat er een extra inspanning werd gevraagd vanwege de coronapandemie. Het stemmen werd verspreid over drie dagen en ook het briefstemmen bracht extra werk met zich mee.
In april is gestart met een viertal producten van i-burgerzaken, waaronder de 'aangifte verhuizing' en 'vermissing reisdocumenten'. Met hun DigiD kunnen inwoners zelf digitale formulieren invullen, geheel plaats- en tijd onafhankelijk.

Communicatie
Corona heeft een grote wissel getrokken op de communicatieactiviteiten. Veruit de meeste aandacht is gegaan naar communicatie over Coronamaatregelen via website, social media, website en nieuwsbrieven. Door Corona, was er versneld behoefte aan digitale communicatiemogelijkheden. De mogelijkheden voor digitale communicatie- en participatiemiddelen zijn onderzocht en toegepast, bijvoorbeeld via Teams of Zoom. Omdat de reguliere communicatiemethoden vaak niet mogelijk of toereikend waren, is er ingezet op het aanpassen van de communicatieaanpak waar nodig (bijv. het omzetten van een inspraakavond naar een digitaal interactieve bewonersavond).

Beleidsmatige ontwikkelingen en afwijkingen
Dienstverlening
Het besluit tot een nieuw gemeentehuis betekent dat er ter overbrugging tijdelijke huisvesting noodzakelijk is. Om die reden kan het servicekantoor Overtuin 6 in Velp niet worden afgestoten. Hoewel de huur was opgezegd per 1 september 2021 is nu besloten om de Overtuin te blijven benutten tot het moment dat het nieuwe gemeentehuis kan worden betrokken.

Communicatie
De implementatie van de communicatievisie, waaronder het communicatief vaardiger maken van de organisatie, loopt wat vertraging op doordat de focus het afgelopen jaar op de communicatie rond Corona heeft gelegen.
Het strategische marketingplan staat op de planning voor eind 2021. De conceptvisie op digitale participatie wordt medio 2021 opgeleverd.
Voor de verandertrajecten als Transformatieplan 2.0, Rheden Financieel Stabiel en Klimaat zijn communicatieplannen opgesteld. Voor de omgevingswet wordt gewerkt aan een communicatieplan, dat in het derde kwartaal gereed is.
Het implementatieplan om onze websites digitaal toegankelijk te maken volgens de Europese eisen, is gereed en wordt momenteel uitgevoerd.

Thema: Veilige en inclusieve samenleving
Stand van zaken op hoofdlijnen
In 2021 blijft het hele jaar de extra inzet op corona noodzakelijk. Verder onderzoeken we lokaal en regionaal gekeken naar de mogelijkheden van huisvesting van arbeidsmigranten.

Eind dit jaar zal de pilot bij de VGGM rondom de WvGGZ eindigen en bereiden we een keuze voor op welke wijze wij als gemeente structureel invulling geven aan de wettelijke taken die voortkomen uit de wet verplichte GGZ.

Beleidsmatige ontwikkelingen en afwijkingen
We zetten een projectleider van corona plus inhuur rondom juridische ondersteuning bij handhaven van overtreden van de coronamaatregelen het hele jaar in. Dit betreft inhuur. De verwachting is dat door de versoepelingen van de maatregelen het werk toeneemt bij team veiligheid en deze extra capaciteit voor dit jaar nodig blijft.

Bij Veilig Thuis is er meer geld vanuit het rijk uitgekeerd aan de centrumgemeenten, waardoor vanaf 2021 minder middelen vanuit de regiogemeenten hoeven bij te leggen.

Financiële afwijkingen

5. Bestuur & Veiligheid (x € 1.000)	
Structurele effecten jaarrekening 2020	
Basisregistraties	-69
subtotaal	-69
Afwijkingen op primaire begroting 2021	
Regio Arnhem-Nijmegen	10
Pensioenverzekering	-25
Basisregistraties	-52
Wijkveiligheid	-5
VGGM	72
subtotaal	0
Autonome ontwikkelingen	
subtotaal	0
Totaal	**-69**

Structurele effecten jaarrekening 2020

Basisregistraties

Bij de overdracht van de budgetten naar de Connectie in 2017 was nog niet duidelijk welke formatie van basisregistraties over zou gaan naar de Connectie. In de jaarrekening 2020 is aangegeven dat hierover overeenstemming is bereikt met de Connectie. Dit leidt in onze begroting tot een nadeel van 69K.

Afwijkingen primaire begroting 2021

Regio Arnhem-Nijmegen

Resultaat 2020 van de Regio AN en de Economic Board conform de jaarrekening 2020 van de Regio Arnhem-Nijmegen.

Pensioenverzekering

De bijdrage voor de pensioenverzekering van de bestuurders is in de afgelopen jaren gestegen. Het budget is echter gelijk gebleven. Vanaf 2022 zal de huidige verzekeraar de werkzaamheden in het kader van de APPA beëindigen. Momenteel wordt bekeken hoe vanaf 2022 invulling wordt gegeven aan het Appa-plan. Eventuele financiële consequenties worden meegenomen in de Programmabegroting 2022-2025.

Basisregistraties

Bijstelling kader Connectie i.v.m. afwikkeling formatie basisregistratie vanaf 2018. Dit wordt toegelicht in de bestuursrapportage 2021 van de Connectie. De bijdrage aan de Connectie, programma overhead, is met € 52K verlaagd.

Wijkveiligheid

De jaarlijkse bijdrage aan de uitvoer van de Wet gemeentelijke Antidiscriminatievoorziening is de afgelopen jaren gestegen door prijsindexatie. Hierdoor ontstaat een tekort op dit budget.

VGGM

Conform de jaarrekening 2020 van de VGGM wordt een deel van het resultaat 2020 aan de deelnemende gemeenten uitbetaald.

Wat gaat het kosten

Programma	5. Bestuur & Veiligheid			
(Bedragen x € 1.000)	Prim. begr.	Techn. wijz.	Begr wijz ZR	Gew. begr. na ZR
	2021	**2021**	**2021**	**2021**
Lasten	8.135	154	69	8.358
Baten	641			641
Saldo van baten en lasten	-7.494	-154	-69	-7.717
Reserves				
Toevoeging				0
Onttrekking				0
Resultaat	**-7.494**	**-154**	**-69**	**-7.717**

6 Overhead en algemene dekkingsmiddelen

Uitgangspunt voor dit programma is nog steeds het waarborgen van een solide financiële positie van de gemeente blijkend uit een evenwichtige en sluitende (meerjarig)begroting in combinatie met een voldoende reservepositie.

Financiële afwijkingen

6. Overhead en algemene dekkingsmiddelen (x € 1.000)	
Structurele effecten jaarrekening 2020	
subtotaal	0
Afwijkingen op primaire begroting 2021	
Thuiswerk	-115
Stagevergoedingen	-15
Connectie	-420
Dividend BNG	-140
Frictiekosten	-100
subtotaal	-790
Autonome ontwikkelingen	
Stelpost cao salarissen	-255
subtotaal	-255
Totaal	**-1.045**

Afwijkingen primaire begroting 2021

Thuiswerk
Als gevolg van de Covid-19 maatregelen zijn de meeste medewerkers vanaf maart 2020 thuis aan het werk. Om ervoor te zorgen dat zij thuis ook over een arbo-verantwoorde werkplek beschikken kunnen zij hiervoor eenmalig een bureau en/of stoel aanschaffen tot een bedrag van € 550.

Stagevergoedingen
Gemeente Rheden vindt het belangrijk dat studenten bij gemeenten de kans krijgen om ervaring op te doen. Wij helpen hier niet alleen de student aan het op doen van de nodige praktijkervaring, maar hebben ook de gelegenheid om onszelf te promoten als aantrekkelijke werkgever. De gemeente verwelkomt per jaar een groot aantal stagiaires (circa 30) op MBO, HBO en universitair niveau. Bij een deel van de stages gaat het om een betaalde stage conform ons stagebeleid. Het huidige stagebudget is onvoldoende om de stagevergoedingen uit te betalen aan hen die daar recht op hebben.

Connectie
Verhoging van de incidentele bijdragen aan de Connectie conform de 1e bestuursrapportage 2021. In het bedrag voor 2021 is rekening gehouden met een incidentele doorbelasting van de huisvestingskosten, totaal € 114K.
Structurele verhoging van de bijdrage aan de Connectie conform de 1e bestuursrapportage 2021. Hierbij is rekening gehouden met een structureel bedrag van € 100K dat reeds in onze begroting is opgenomen voor de stijging van de kosten voor inkoop en aanbesteding.

Dividend BNG
De aandeelhouders hebben tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhoudersop 22 april 2021 ingestemd met het voorstel om 50% (2019: 50%) van de beschikbare winst na belasting en na aftrek van de compensatie voor de verschaffers van hybride kapitaal uit te keren. Voor Rheden betekent dit een te verwachten dividenduitkering van € 338K. In de begroting is met een hogere uitkering rekening gehouden.

Frictiekosten
Als gevolg van personele ontwikkelingen zullen we in 2021 rekening moeten houden met frictiekosten.

Autonome ontwikkelingen
Stelpost cao salarissen
In de huidige salarisbudgetten is ruimte voor een verhoging van 0,5%. Hoewel de onderhandelingen nog gaande zijn, houden we vast rekening met een verhoging van de salariskosten in 2021 als gevolg van de nieuwe cao met 1,5%. Met een stijging van de pensioenlasten is al rekening gehouden.

Wat gaat het kosten

Programma	**6. Overhead en algemene dekkingsmiddelen**			
(Bedragen x € 1.000)	Prim. begr.	Techn. wijz.	Begr wijz ZR	Gew. begr. na ZR
	2021	**2021**	**2021**	**2021**
Lasten	15.736	46	905	16.687
Baten	89.162	285	-140	89.307
Saldo van baten en lasten	73.426	239	-1.045	72.620
Reserves				
Toevoeging				0
Onttrekking	3			3
Resultaat	**73.429**	**239**	**-1.045**	**72.623**